

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput I. Quæ institutionis hujus scribendæ causæ, quis modus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

A. M. D. G.

CAPUT I.

*Qua Institutionis huius scribenda causa,
quæ modus?*

Ræcipuos inter favores, quibus DEUS Ecclesiam necdum natam ornaturum pollicitus est, ille fuit, quo Pastores se illi *juxta cor suum* daturum asseruit: *Dabo vobis Pastores juxta cor meum.* (a) Nec enim aliunde magis salus ac felicitas Populorum pendet, quam ex Sacrorum Pastorum virtute; si non erravit, quæ dixit: *Vos estis Presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima illorum.* (b) Sunt ipsi matris instar, uterum ferentis, quæ si vivit, uni sibi non vivit; si moritur, sola non moritur. Hinc ad Pastores ceteros conversus, *Pascite qui in vobis est Gregem Dei,* (c) ajebat S. Petrus, Pastorum tum Princeps: hæc verborum formulâ, velut intendo digito, ijs demonstraturus, quam, ut modò innuebam, tota gregis incolumitas ex ejus pendeat incolumitate, qui suo velut sinu illummet circumfert; cujus proin eam rationem habere oporteat, quam scærus sui habet mulier gravida, quæ tantâ ejus, quantâ suimet, curâ tangitur. Illud scætem d'ffiteri non possumus; magis vivere subjectos in ijs qui præsunt, ob eam, quæ tanquam à

R.P. Segneri Institutio Parochoi.

capite in membra defluit, virtutem ac spiritum; quam ipse, qui præest, vivat in subditis per auctoritatem, quâ moderatur singulos, tanquam Caput tot membrorum, Quare si quis est uspiam utilis Zeli Christi ani labor, is profectò est, qui formando idoneo Animarum Pastori ac Parocho impenditur: unâ enim eadèmq; operâ totus populus formatur & emendatur. Qui margaritarum piscatu se oblectant, nunquam lætitiæ sensu majore perfunduntur, quam cum dux ceterarum, eorum in retia incidit; tum enim certi sunt, minores alias conchas magno à se numero capiendas, à principe ductas, seductasque. Sic ego pro meâ inopiâ nunquam majus me lucrum fecisse arbitrarer, quam si multos divino reti egregios Animarum Pastores caperem. Tam enim vero me hominum Piscatorem sanè quam felicem existimarem; ut qui Piscator fuissim eorum, ad quos ex munere spectat morrales ducere in via, quâ ad DEUM tendunt.

Haud interim sum ignarus, ipsum hoc studium, quod parte una tanti lucri spe allicit, parte altera incurrendæ temerarij hominis notæ me exponere:

A quasi

quasi verò idoneus ego essem ad eos docendos, qui tantum me rerum agenda- rum scientiã, quantum ordinis sui ac gradus eminentiã antecedunt. Cade- ret equidem hæc in me nota, si non alia, quàm quæ mihi in mentem venient, hinc docere præsumerem. Sed spero ben- ignius de me iudicaturos, qui ad hoc animum adverterint, illud tantum mi- hi propositum, ut quæ sanctissimi qui- que viri ea de re scriptis mandârunt, huc ego congeram; canalis duntaxat futurus, qui scaturientem aliunde salu- berrimam lympham aliorum commo- do transmittat, atque propinet. Præ- terquam quòd ego sacris, quas dicimus, Missionibus seu Expeditionibus complurium jam annorum decursu per pa- gos ac oppida intentus, coram, meisque hisce oculis usurpare potui pulcherri- ma tot præstantium Pastorum exempla, quibus illi his in occasionibus maxima cum commendatione præfulsere. Unde arduum non erit hoc libello describere, quod agunt egeruntque, qui pascendis præstant Animabus. Rudis etiam peni- cillus non illaudatum pingit ectypon, cum nobile prototypon est nactus, quod imitetur. Plus remeritatis meus hic ausus non habet, quàm illius industria, qui varias obeundo Provincias, utiliter curiosus complures inspexerit fabricas, ab arte laudatas ac elegantia; domum autem subinde reversus, quas dispersas in singulis observaverat dotes, unam in Ideam conferat, quæ totius architecto- nices compendium dici mereatur. Tan- dem & illud mihi purgando jure me- rito serviet; quòd, sicut ego, cum Confessarium instituere conatus sum,

non veteranum aliquem, & dicitur in ad- ministracione versatum erudite studi- sic & modò non cum alio, qui in eo, qui Annuarum pascendarum curam recens aggreditur, negotiorum multo futurum. Quamquam provectionis etiam, & eo in pulvere diutius cre- tis, utilitatis aliquid laborem hanc de- laturum confido. Nam si vel præsti- tem artificem non dedecet operam suarum, servorumque sentium subitè explorare, imò & consilium ab ipse- Non est inconveniens ab incipientibus in- sistentem petere. (d) Facile accedere po- rit, ut lucis aliquid hæc lineæ etiam affundant, qui majori in publico molumento ac laude sua ipsi hæc de- sensa typis vulgarent.

II.

Sed fortasse, qui remeritatis meum damnabunt, non perinde facile à ma- rigoris ac severitatis culpa absterent. Hoc ut metuam, eorum testimonio la- cit, in quibus quod faciunt, ab eo quod debent, sanè quàm longè distat. Verùm, quod spectat ad illa errorum multorum, non alius error tantum fert periculi, quàm si quis existere co- hil se habere quod timeat à tribuendo vino, quia Turbam securus est. Quæ proderit multitudo, ubi singuli quæ- mur? (e) An nihil contra illum do- næ virtus Justitiæ poterit, qui tam so- so in agmine constitit? quali verò dex ille justissimus pro amissis lectis à se ferendæ habiturus sit, quod ab- cere, quod omittere consueverit, verò id, quod ab unoquoque in ex- munis administratione fieri ipse po-

SEGNE
CONCORDIES
INSTRUCIO
Poenitent
Confessari
Parochi

stulārit. Stultitia hæc est : *Attendis quid alius non faciat, non quid te Deus facere iubeat, (f) verba sunt magni Augustini delectantis normæ ac regulæ huius pravitatem. Metiris te comparatione peioris, non iustione melioris (g) Quod deinde ad nimium illum rigorem spectat, fatebor; quisquis secum reputat, Parochum muneris sui partes omnes implere, si festos dies non absque pompa aliqua, & splendore peragat, severa utique hæc mea monita iudicaturum. At quisquis è diverso rectè æstimare didicerit & pretium Animarum, quarum bono ac commodo Pastores dantur, & lycti magnitudinem, quod ijs redimendis Servator noster JESUS dependit, æquissima illa procul dubio pronuntiabit.*

Dicamus quod res est; quid tandem, ut nimis anxie religiosum, his meis in monitis displicet : an eorum aliquid, quæ animum, & interiora Pastorum concernunt : an verò quæ exteriora sunt, quæque sub oculos cadunt ? Ad hæc quidem quod attinet, non alia ego ab ijs ministeria ac functiones postulabo, aut postulo, quam ad quas sui illos muneris ratio ac necessitas obligat, & si quæ erunt, quæ istarum in numerum non spectant, sed quæ omitti salvo officio possint, sic ad illas hortabor, ut cogere haud quaquam velim. Ad interiora deinde quod spectat, quis vitio vertet, si spiritum exigo, quo sine aut non vivunt functiones illæ, aut certè languent ? Nil ego novi oneris impono : concors hæc omnium Theologorum doctrina est; aded ut non defint ex ijs complures, qui sentiant; plus exigi

virtutis perfectionisque à Parocho, si officij eius naturam attendamus, quam ab ijs, qui perfectioris vitæ desiderio in claustra se abdiderunt Religiosis. Et faver ratio : nam si Religiosus est in statu perfectionis acquirenda (g) Parochus est in statu perfectionis exercenda. Religiosorum proprium est, tendere ad virtutis perfectionem : hæc enim de causa trium solennium votorum nuncupatione eorum sibi omnium usu ac jure interdicit, quæ ab illa consequenda potissimum præpediunt. Parochorum autem proprium est, sacrificare ac perlitare pro Populo, sacros libros interpretari, Sacramenta ministrare, murum se scandalis, non publicis minùs, quam privatis opponere; egentium levare inopiam, miseris subvenire, ipsam etiam, si res ferat, vel pro una anima, vitam ac animam dare; quæ omnia ejusmodi sunt, ut sine eximia quâpiam perfectione rite non fiant, sine perfectione inquam, non quam assequi primùm intendant, sed quam possideant. Si Religiosi nonnunquam & ipsi has ad functiones animum manumque applicant, faciunt id, maxime qui Sacerdotes nondum sunt, non tam conditionis suæ debito, quam libera optione. Non fugit hæc res S. Dionysium, dum in Ecclesiastica Hierarchia constituenda edixit; *Monasticus ordo debet sequi Sacerdotales ordines, & ad eorum imitationem in divina ascendere. (h) Quod si ita se habet, consequens omnino est, quemlibet de seculo, etiam simplicem Sacerdotem, ad majorem vitæ sanctimoniam obligari, eò quod is esse debeat, quem alij imitentur, quam Religiosum quemlibet,*

qui Sacerdos non sit; cum hujus sit tantum alios imitari. Atque hoc est, quod Doctorem Angelicum impulit, ut generatim affereret: quemlibet Clericum sacris initiatum Ordinibus, si paria sint cetera, graviore se noxa obstringere, ubi à virtutis tramite deflexerit, quam se obstringat Religiosus quilibet nondum eorum Ordinum particeps. Unde gravius peccat, ceteris paribus, Clericus in sacris ordinibus constitutus, si aliquid contrarium sanctitati agat, quam aliquis Religiosus, qui non habet ordinem sacrum. (i) At si hoc verum est, de Sacerdote quolibet, quantum rectius de illis affirmabitur, qui pascendis præstant Animabus, & quorum tam sublimis est potestas, ut vel fundamenta sua in celis montium jugis posuerit (*fundamenta eius in montibus sanctis*) quia ubi Sacerdos ordinarius desinit, ibi Pastor incipit? Sed erit, qui dicat. Si verè hæc ita se habent, ratio exigeret, ut non jam Parochi Religiosorum in Asceteria, tanquam portum salutis, se recipere; sed Religiosi potius desertis Claustris ad gregem Christi pascendum provolarent; cum hoc sit majori cum perfectione conjunctum. Aliter autem faciunt, etiam qui maximè sapiunt. Hæc ego repono, id inde accidere, quod qui è fluctibus pelagi in portum navim agunt, præ illis utique sapiant, qui secunda statione medios illam in turbines propellunt. *Periculosior est status habentis curam animarum, quam Monachi.* (k) Parochi conditio perfectiori illum ministerio admoveret, quam sui Religiosum quemlibet: è diverso autem pluribus subsidijs ad Sanctitatem Religiosus a-

bandat. Unde etiam Pastorem esse perfectius est in se, & in abstracto, ut cum Scholis loquar, cum tamen ad opinionem re ipsa venturum est, (l) Religiosus conditio præferenda ab illo, qui quærit cupit esse Sanctus, tam se talem esse se novit. De reliquo dubium non relinquatur, quin Pastor, quantum quæritus est, totum se impendere debeat in Animarum, atque adeo est in via perfectissimum, non in ordine perfectissimum. (m) Hinc opus est ipsi spirituali duplici, quem Eliseus petebat; primum inde ac geminato vigore ille indiget, qui non pro conservando tantum laborat individuo, sed prospectie etiam propaganda, qui non tantum vitam suam propriam, sed & alteri committendam, qui non tantum alit, quod gerit, sed gignit etiam aliud, quod alit. Quæ cum ita sint, quid jam regem in mij ijs inesse monitis potest, ac in conditionibus, quibus aliud omnino agere nihil, quam ut Pastor intelligat, quia ille perfectionis gradus, ad quem suum vitam ratio me vel tacere obligat? An non, cum Tridentina Synodus Episcopis ob oculos posuisset, quod quilibetque G egi suo deberent litigari, præcipue quam eos oporteat *bonum omnium operum exemplo veri pastores*, mox subjecit? *Eadem omnino de Curia inferioribus Sacrosancta Synodus dicit, & decernit.* (o) Et quæ id causa, ut ostenderet, quod quemadmodum Parochi, veri & ipsi Pastores sunt, quantum gradu inferiores, ita & ipsi ipsorum proportionem quadam perfectioribus legibus teneantur, quibus Episcopi obnoxii sunt? Id solum inter utroque in-

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
Poenitent
Confessio
Parochi

tercedit discriminis, quòd Parochi faciem præferre debeant Populo, Episcopi ipsis Parochis, atque adèd illuminare illuminantes: unde cum non abs re stellis minoribus Parochi, Episcopi verò Soli in Diœcesi sua compareantur, tanto major horum debet esse virtus ac perfectio, quo majus est Solis, quàm stellarum lumen.

Omnia portò hæc eorum bono dicta sint, qui cum non intelligant grave onus muneris Pastoralis quod elegerunt, modicum etiam illud putant, ad quod obligantur, & idcirco confestim ut nimis anxiam ac scrupulosam contemnunt doctrinam ac monita, quibus hæc ipsis proponuntur. Certus sum, quòd tanquam optabilem conditionem electuri sicut, judicari ad normam documentorum, quæ à me hi: proponuntur, Sed Christus non alia utetur amussi, quàm suorum, quæ ipse, cum inter nos viveret, dedit, exemplorum; *Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.* (p) Hæc autem p̄d̄ quanto intervallo meam supra doctrinam eminent!

III.

Ceterum, quia ordo, quo res tractantur, facit ut illæ & agnoscantur clariùs, & magis in animum influant, Parochialis officij partes ad tria capita revocabimus, ad quæ Christus allusisse videri potest, dum ter D. Petro dixit, *Pasce oves meas.* Sunt autem hæc: Doctrina, Exempla, Sacramenta; his enim omnibus pascendi greges sunt, neque eorum quidquam boni Pastoris cura desiderari patitur. Neque aliud esse An-

gelicus Doctor (q) existimavit, ob quod mercedem à Grege Pastor recipiat; quàm ut illum prædicando doceat, Exemplo præcedat, Sacramentis adjuvet. Atque ad triplex hoc pascuorum genus revocari possunt cetera planè omnia, quæ quocunque modo Parochorum sunt: unde in his & ego sistam, genere dicendi plano ac facili, non ita tamen inculto ac neglecto, ut urbanis elegantijs assuetos rustico horrore offendar. Quis speret in tanta librorum multitudine, qui identidem lucem aspiciunt, illam quoque tractandum manibus delicatis, qui tangi non possit, quin mille spinis pungat & laceret? Id quidem opto unice, ut Dominus, qui incredibili quadam dignatione ac facilitate erga suos *Pastorum Princeps* dicitur vocavit, spiritu illo Pastorum quemlibet repleat, quo sine muneri suo satis faciet nunquam; sicque internæ suæ Gratia mira quadam & efficaci virtute compenset ac suppleat, quod conatui huic ac labori meo deest, reddatque eum perpetuò salutarem. Hujus si voti compos fierem, tum enim vero promittere mihi possem, quòd nullo non tempore cum ijs ipsis essem laboraturus, quibus hanc opellam meam consecro. Si autem confors essem laboris hujus atque operis, quidni cum ijsdem, mercedis quoque, ac gloriæ ejus particeps esse possem, quam jam olim S. Petrus cuilibet eorum verbis illis sublimibus addixit? *Cum apparueris Princeps Pastorum percipietis immarcescibilem Gloriæ coronam.* (r) Pridem acutè observavit Tertullianus, Gladiatoriibus illis anti-

minùs contulisse ad eos in pugna erudiendos plebem procul spectantem, plaudentemque identidem, dum artificioso ictu adversarium feriebant, quàm illi ipsi contulerint, quorum Magisterio ea in arte & arena instituebantur. Unde si ne illud quidem mihi concessum est, ut propiùs Pastoribus in sua palæstra assistam, procul saltem illos ad strenuè agendum animabo, idque mihi sufficiet, ut ex felicibus eorum successibus aliquid etiam, in me redundet lætitiæ & emolumenti.

(a) Jer. 3. 15. (b) *Indit.* s. 21. (c) 1. Pet. 5. 2. (d) *Gl. in c. Ad nostram. extra. de consuet. c. 24. q. 3. c. Si habes c. diff. 38. c. Nullus* (e) S. Eucher. Lugdun. (f) S. August. de X. Chordis c. 12. (g) Suarez de Relig. 10. 3. lib. 1. c. 17. (h) S. Dionys. de Eccles. Hierarch. c. 6. p. 1. (i) S. Th. 2. 2. q. 184. art. 4. 6. (k) S. Th. 2. 2. q. 184. art. 8. ad 1. (l) Suarez. de Relig. 10. 3. l. 1. c. 8. & c. 21. (m) Suarez. de Relig. 10. 3. l. 1. c. 17. n. 29. (n) Sess. 23. c. 1. de Refor. (o) Suarez de Relig. 10. 3. l. 1. c. 17. n. 21. 23. & 24. (p) 1. Ioan. 2. 6. (q) S. Th. 1. Cor. 9. l. 1. (r) 1. Pet. 5. 4.

CAPUT II.

Quàm non tutum, involare in munus Pastoris Animarum, si ad id Deus non vocet?

I.

Quisquis principio, non quam deoebat, elegit viam, quo progreditur longiùs, hoc aberrat latius. Idem accidit in vitæ statu deligendo, Quid enim status est? nunquid via, quâ eundum ad terminum æternæ Beatitudinis?

qui proinde minùs tutum elegit, p̄ quibus quantisque se periculis exponat. Et tamen quod negotium minore plorurumque curâ agitur, quàm hoc, quod est omnium maximum atque gravissimum? Hic conjugij se vinculo adstringit: quâ de causâ? quia fortis beneficio ceteros inter fratres est primò potus: quia ad id animum obtinere quia hæsit in visco: quia nescio quo puellæ forma uno obtutu delibata percivit. Dixitque ad patrem suum: *Hæc mihi accipe, quia placuit oculis meis.* Hæc, non alia, tantæ deliberatione momenta sunt. Ille alius Sacerdos initiatur, quia adhuc puerulum potentes clericali indutum habitu in lustrum misere. Iterum alius Religiosus cepiam Coetus se aggregat, quia in eo gnatum habet, præcipuis momentis ad motum; unde confidit, pari lequeque felicitate emerfurum ad primos gradus, in quibus majoribus, quia obicit paternæ, subsidij abundet ad vitam non miserè, aut fordidè ducendum. Hæc præcipitem videas ad castra vocat, illud ad Mercatorum tabernas; alium in strepitum; quia ita repente non oportunitas suasit. Adeo quâ cetera meritate Gentium alique diurnis Deos adoptabant, quidquid matè suæ prodeuntibus primò occurrisset, eadem hodie longè plurimi hanc illamve rationem sectantur. Hoc errore quæ immantior? *Necesse est, Seneca* sunt, *ut multum in vita nostra casus* quia *utrumus casu.* (b) Hoc si iure dicitur homini Ethico, de nobis quid dicitur?

SEGNE
CONCIONES
INSTRUCIO
POENITENTIA
CONFESSIO
PAROCHIA